

Nacionalni interesi i građanska država

(Odlomak iz referata pripremljenog za međunarodnu konferenciju u Ženevi “Deset godina od Dejtona i dalje”)

Sa stanovišta teritorijalnog ustrojstva, funkcionisanja zajedničkih ustanova, kadrovske i izborne politike Bosna i Hercegovina je danas dijagonalno suprotstavljena sistemu ustavnopravnih i političkih načela građanske države.

Teritorijalno, BiH je podijeljena na dva entiteta, kojima, manje-više, odgovara i etničko razgraničenje stanovništva. Nekadašnju nacionalnu izmiješanost (sa svega pet posto etnički homogenih teritorija) potisnula je praksa kantoni-zacije i majorizacije većinskog stanovništva. Dejtonsku odluku o entitetima, o čemu će se raspravljati na međunarodnoj konferenciji “Deset godina od Dejtona i dalje”, koju organizuje Asocijacija BiH 2005. od 20. do 21. oktobra u Žene-

vi, lokalne vlasti su shvatile kao znak za teritorijalno osamostaljenje i za monopolisanje prava na odluke u domenu politike, privrede, kulture i obrazovanja, zdravlja, informisanja.

Funkcionisanje zajedničkih ustanova ne može biti zasnovano na vladavini prava sve dok vlast obnašaju zagovornici podjela do kojih je došlo nasilnim putem, tj. ratnim osvajanjem. Uzurpatori vlasti, koji priznaju lokalne zakone i štite vlastite interese, služe se najrazličitijim sredstvima u opstruiranju rada ustanova koje su pozvane da zastupaju ideju o jedinstvenoj državi BiH. Sve odluke se donose vodeći računa o nepovredivosti nacionalnih interesa, koji se redovno ad hoc definišu, prema trenutnoj potrebi, odnosu snaga ili pritisku lobija.

Piše: dr. Nikola KOVAČ

Kadrovska politika je u potpunosti podređena volji i interesima političkih stranaka. Stručne kompetencije dužnosnika potisnute su za račun stranačke po-

dobnosti kandidata. Čak se i diplomatska mjesta dodjeljuju stranačkim kandidatima bez obzira na njihove stručne sposobnosti.

Izborna prava građana BiH nisu definisana u skladu sa principima ravnopravnosti i konstitutivnosti sva tri naroda, nego prema teritorijalnoj pripadnosti građana. Ta nelogičnost izbornog zakona utoliko je veća što podrazumijeva cijepanje izbornog tijela, diobu državne teritorije i favorizovanje etničkog principa na štetu građanskog.

Insistiranje na zaštiti isključivo nacionalnih interesa vodi ka etničkoj getoizaciji, a ne ka strateškim opcijama evropskih integracija. Građanska država ne potire i ne relativizuje nacionalne specifičnosti nego, naprotiv, pruža jednake šanse, bez majorizacije, mar-

ginalizacije, diskriminacije. Takva politička klima moguća je tek kad iz kolektivnog pamćenja iščezne opsesija o granici koja razdvaja, o drugome kao izvoru straha, o razlikama kao razlogu za podozrenje.

Ukratko, separatističke tendencije i teritorijalne diobe ne učvršćuju integritet države nego ga razbijaju. Osim toga, kad nacionalna ideja preraste u nacionalističku ideologiju, onda se i nacionalni interesi pretvaraju u ratne ciljeve a govor razuma poprima oblik iracionalne destrukcije. Stoga, zagovaranje etničkog razgraničenja, do čega je dovela bukvalna primjena Dejtonskog sporazuma, vodi ka legalizovanju podjela u BiH - teritorijalnih, političkih, ekonomskih, kulturnih.

(Autor je član Asocijacije BiH 2005)